

piątek, 08.08.2025

Instrukcja duszpasterska PRZYGOTOWANIE DO ŻYCIA EUCHARYSTYCZNEGO DZIECI WRAZ Z RODZICAMI W DIECEZJI KALISKIEJ

Instrukcja duszpasterska

Przygotowanie do życia eucharystycznego dzieci wraz z rodzicami w Diecezji Kaliskiej

Wstęp

1. Pan Jezus kieruje do swoich uczniów usilne zaproszenie, aby przyjmowali Go w sakramencie Eucharystii: *Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeżeli nie będziecie spożywali Ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie* (J 6, 53). Wierni, odpowiadając na to zaproszenie, powinni przygotować się do tej wielkiej i świętej chwili (por. KKK 1384n).
2. Godny i owocny udział w eucharystycznej uczcie ofiarnej zakłada u przystępującego do Komunii św. rozeznanie co do misterium eucharystycznego, wiarę w realną obecność Chrystusa Pana pod postaciami eucharystycznymi, stan łaski uświęcającej, zachowanie postu eucharystycznego oraz godną postawę zewnętrzną.
3. Kościół, kierując się zmysłem wiary, naucza, że przyjęcie Komunii św. domaga się czystego serca i wolności od grzechu ciężkiego, dlatego nakazuje odprawienie sakramentalnej spowiedzi przed pierwszym przyjęciem Ciała Pańskiego i za każdym razem, gdy sumienie wiernego jest nimi obciążone (por. KPK kan. 914).
4. Niniejsza instrukcja duszpasterska zawiera wskazania, według których należy zorganizować w parafiach przygotowanie dzieci do życia eucharystycznego, tj. do godnego i owocnego korzystania z sakramentu pokuty i pojednania oraz przyjmowania Komunii św.

Główne cele i zadania

1. Zasadniczym celem przygotowania do sakramentalnej spowiedzi oraz Komunii św. jest świadome i osobiste spotkanie dziecka z kochającym i przebaczącym Chrystusem, zjednoczenie z Nim w Komunii św. oraz życie w zjednoczeniu z Chrystusem we wspólnocie Kościoła, w szczególności kościoła parafialnego.
2. Pierwszymi odpowiedzialnymi za przygotowanie dziecka do życia eucharystycznego są jego rodzice oraz ci, którzy ich zastępują. Rola rodziców jest nie do przecenienia. Do najważniejszych zadań rodziców należy:
 1. systematyczne uczestnictwo wraz z dzieckiem w niedzielnej i świątecznej Mszy św.,
 2. wspólna modlitwa rodziców z dzieckiem i za dziecko,

3. kierowanie się w życiu codziennym zasadami Dekalogu,
4. rozmowy z dzieckiem na tematy podejmowane podczas katechez,
5. pomoc w opanowaniu podstawowych modlitw i zrozumieniu niezbędnych treści związanych z sakramentem pokuty i pojednania oraz Eucharystii,
6. pomoc dziecku w przygotowaniu się do sakramentalnej spowiedzi, zwłaszcza w rachunku sumienia i we wzbudzeniu żalu za grzechy,
7. pomoc dziecku w rozwoju moralnym,
8. codzienne świadectwo życia z wiary,
9. wychowywanie dziecka do życia w prawdzie i miłości.

Kościół liczy na gorliwe zaangażowanie rodziców w przygotowanie dzieci do życia w zjednoczeniu z eucharystycznym Panem.

1. Rodziców w przygotowaniu dzieci do życia eucharystycznego wspiera wspólnota parafialna, a zwłaszcza proboszcz i jego współpracownicy, do których należą w pierwszym rzędzie katecheci.
2. Przygotowanie do życia eucharystycznego powinno być skoncentrowane wokół następujących zadań:
 1. pomoc w poznawaniu misterium eucharystycznego,
 2. ożywanie wiary w obecność Pana Jezusa pod postaciami eucharystycznymi i rozniesanie pragnienia przyjmowania z miłością i czcią Pana Jezusa w Komunii św.,
 3. kształtowanie sumienia wrażliwego na dobro i zło,
 4. rozwijanie umiejętności korzystania z sakramentalnej spowiedzi, a zwłaszcza wzbudzania żalu za grzechy,
 5. wspieranie w rozwijaniu chrześcijańskich cnót,
 6. wiązanie ze wspólnotą Kościoła, w szczególności kościoła parafialnego.

Środowisko i etapy przygotowania

1. Przygotowanie do pierwszej sakramentalnej spowiedzi i Komunii św. odbywa się w rodzinie, parafii i podczas szkolnej katechezy.
2. Przygotowanie do życia eucharystycznego dzieci obejmuje cztery etapy:
 1. przygotowanie dalsze, które rozpoczyna się w okresie wczesnego dzieciństwa, a polega głównie na religijnym wychowaniu w rodzinie,
 2. przygotowanie bliższe obejmuje klasy I i II szkoły podstawowej i polega na wychowaniu religijnym w rodzinie, regularnym uczestnictwie w niedzielnej i świątecznej Mszy św., uczęszczaniu na szkolną katechezę oraz uczestnictwie w rekolekcjach dla dzieci;
 3. przygotowanie bezpośrednie obejmuje zasadniczo klasę III i polega, poza wyżej wymienionymi formami, na udziale w rocznym cyklu przygotowawczym, który animuje parafia,

4. okres mistagogii: obejmuje klasę IV szkoły podstawowej, a jego celem jest podtrzymywanie i kształtowanie eucharystycznego zjednoczenia z Chrystusem poprzez systematyczną spowiedź św., najlepiej w pierwsze piątki miesiąca oraz udział w niedzielnej Eucharystii, a także uroczyste świętowanie Rocznicy Pierwszej Komunii i uczęszczanie na szkolną katechezę.
3. Miłość do Jezusa eucharystycznego i pragnienie przyjmowania Go w Komunii św. można rozniecać w sercach dzieci poprzez takie formy pracy duszpasterskiej jak:
 1. Msza św. z udziałem dzieci ze skierowaną do nich homilią,
 2. włączanie rodziców i dzieci do wykonywania czynności liturgicznych (czytanie lekcji mszalnych, formułowanie i wygłaszanie wezwań modlitwy powszechnej, udział w procesji z darami itp.),
 3. szkoła liturgii polegająca na wyjaśnianiu obrzędów i modlitw liturgicznych,
 4. nawiedzanie wraz z dziećmi Najświętszego Sakramentu w kościele,
 5. organizowanie szkolnych rekolekcji o tematyce eucharystycznej z Mszą św. sprawowaną w kościele,
 6. praktykowanie uczynków miłosierdzia,
 7. różne formy upamiętnienia udziału we Mszy św. i innych nabożeństwach (np. wręczanie naklejek, obrazków, itp.) i inne.

Formy te należy praktykować na wszystkich etapach przygotowania do życia eucharystycznego.

Organizacja bezpośredniego przygotowania w parafii

1. Miejsmem przygotowania i przystępowania do pierwszej sakramentalnej spowiedzi i Komunii św. jest parafia zamieszkania rodziców dziecka, a nie parafia na terenie której znajduje się szkoła. W uzasadnionych przypadkach należy wziąć pod uwagę argumenty rodziców, którzy proszą o pozwolenie na przygotowanie i przystąpienie ich dziecka do pierwszej spowiedzi sakramentalnej i Komunii św. w innej parafii.

Dzieci uczęszczające do szkół specjalnych, ze względu na ich szczególne potrzeby duchowo-emocjonalne, mogą przystąpić do pierwszej spowiedzi sakramentalnej i Komunii św. wraz ze swoją klasą w parafii, na terenie której znajduje się ich szkoła, bez konieczności uzyskiwania zgody proboszcza parafii ich zamieszkania.

1. Przyjęcie po raz pierwszy Komunii św. odbywa się zasadniczo na zakończenie III klasy szkoły podstawowej, tj. około 10. roku życia dziecka.

W przypadku rodzeństwa, proboszcz, na wyraźną prośbę rodziców, może dopuścić dziecko z II klasy szkoły podstawowej do przyjęcia Komunii św., jednakże rodzice dziecka zatroszczą się o przygotowanie dziecka od strony katechetycznej.

1. Przygotowanie bezpośrednie do przyjęcia po raz pierwszy Komunii św. powinno rozpocząć się pod koniec II klasy szkoły podstawowej. W tym celu duszpasterze podczas wizyty kolędowej podejmą rozmowę na ten temat z rodzicami dziecka.

Warunkiem rozpoczęcia przygotowania dziecka do spowiedzi sakramentalnej i Komunii św. jest złożenie przez tych rodziców (opiekunów), którzy posiadają pełnię praw rodzicielskich, deklaracji uczestnictwa w przygotowaniu do tych sakramentów. Parafie i rodzice mogą skorzystać z formularza deklaracji załączonego do niniejszej instrukcji. Proboszcz przy zgłoszeniu dziecka, które powinno dokonać się od kwietnia do czerwca, gdy dziecko jest w II klasie szkoły podstawowej, powinien przeprowadzić duszpasterską rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami. Rodzice (opiekunowie) do deklaracji dołączają świadectwo chrztu dziecka, jeśli było ono ochrzczone poza parafią, w której ma przyjąć Komunię św.

1. Niezbędnym warunkiem dobrego przygotowania dziecka do pierwszej spowiedzi sakramentalnej i Komunii św. jest uczęszczanie na lekcje religii w szkole. Odpowiedzialni za formację parafialną powinni się zatem upewnić, że ten warunek został spełniony. Katecheta szkolny jest ważną osobą przygotowującą do przystąpienia po raz pierwszy do Komunii św. i dlatego powinien czynnie angażować się w parafialne przygotowanie.
2. Parafialne przygotowanie do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii powinno mieć charakter duchowy. Rodzice wraz z dzieckiem powinni systematycznie uczestniczyć w niedzielnej Mszy św. oraz w nabożeństwach związanych z rokiem liturgicznym (róžaniec, Droga Krzyżowa, nabożeństwa majowe itp.), a także w katechezach i celebracjach dla nich przeznaczonych.
3. Ustala się następujące formy pracy duszpasterskiej z rodzicami i dziećmi:
 1. comiesięczna katecheza dla rodziców,
 2. comiesięczna katecheza dla dzieci,
 3. rozmowa katechetyczna rodziców z dzieckiem w domu połączona z wykonaniem zadania domowego,
 4. celebrowanie dla rodziców i dzieci.

Katechezy dla dzieci i rodziców powinny być prowadzone osobno, w innych pomieszczeniach. Grupa katechetyczna dzieci nie może przekraczać 25 osób. Mogą je prowadzić duszpasterze, a także katecheci, katechiści lub osoby życia konsekrowanego, których godzi się odpowiednio wynagrodzić.

1. Podczas katechez dla rodziców i dzieci należy kierować się programem stanowiącym załącznik do instrukcji.

Należy przeprowadzić celebracje związane z poświęceniem medalika, wręczeniem świecy i poświęceniem modlitewników. Można wprowadzić także inne celebracje według uznania proboszcza.

-

Warunki dopuszczenia do Komunii św.

1. Proboszcz podejmując decyzję o dopuszczeniu dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii św.:
 1. rozmawia z rodzicami dziecka o jego gotowości do przystąpienia do sakramentów św.,
 2. bierze pod uwagę uczestnictwo w niedzielnej Mszy św. i innych nabożeństwach,
 3. zasięga opinii katechety co do wiedzy dziecka oraz jego chrześcijańskiego życia. Należy co do zasady unikać organizowania dodatkowych egzaminów.
2. Do przyjęcia Komunii św. można dopuścić dziecko, które:

1. jest ochrzczone i należy do wspólnoty Kościoła katolickiego,
2. wyznaje wiarę w obecność Pana Jezusa w Komunii św.,
3. wyraża pragnienie przyjmowania Pana Jezusa w Komunii św.,
4. posiada rozeznanie co do istoty grzechów oraz czynienia dobra,
5. pragnie uzyskać przebaczenie swoich grzechów i wzrastać duchowo,
6. przystąpi do sakramentalnej spowiedzi.

Gdy proboszcz stwierdzi brak któregoś z powyższych kryteriów, przyjęcie po raz pierwszy Pana Jezusa w Komunii św. należy odłożyć na później.

-

Spowiedź sakramentalna

1. Ze szczególną wrażliwością i starannością należy podejść do przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania. Rodzice, duszpasterze i katecheci powinni dołożyć starań, aby spowiedź sakramentalna owocowała radosnym przeżyciem wypływającym z otrzymanego przebaczenia i powrotu do przyjaźni z Bogiem.
2. Duszpasterze i katecheci powinni zadbać o należyte wypracowanie u dzieci umiejętności praktycznych związanych ze spowiedzią sakramentalną tak, aby sam jej przebieg nie był dla dzieci powodem niepokoju.
3. Dzieci przed przyjęciem po raz pierwszy Komunii św. powinny przystąpić dwa razy do sakramentu pokuty i pojednania. Zachęca się, aby pierwsza spowiedź sakramentalna odbyła się w bliskości Święta Bożego Miłosierdzia, tj. II niedzieli wielkanocnej, a druga w tygodniu poprzedzającym przystąpienie do Komunii św.
4. Duszpasterz powinien przeprowadzić katechezę dla rodziców, w czasie której wskaże jak pomóc dzieciom przygotować się do spowiedzi sakramentalnej.
5. Rodzice w klimacie rodzinnej serdeczności pomogą dzieciom przygotować się do pierwszej spowiedzi sakramentalnej poprzez rachunek sumienia oraz pomoc we wzbudzeniu żalu za grzechy i podjęciu postanowienia poprawy.
6. Pierwsza spowiedź sakramentalna powinna być poprzedzona nabożeństwem pokutnym oraz dziękczynieniem po spowiedzi za dar przebaczenia grzechów.
7. Druga spowiedź sakramentalna może mieć mniej uroczysty charakter, nie powinna jednak być pozbawiona wspólnotowego przeżywania.

Uroczystość Pierwszej Komunii

1. Uroczystość Pierwszej Komunii należy zorganizować w duchu prostoty, koncentrując się na duchowym przeżyciu przyjęcia Pana Jezusa. Duszpasterze powinni dołożyć starań, aby rodzice postawili akcent na przeżycie religijne.
2. Należy zorganizować wystarczającą liczbę spotkań, aby zapoznać rodziców i dzieci z przebiegiem uroczystości, a także zatroszczyć się o śpiew. Należy zadbać o zgodny z przepisami liturgicznymi dobór pieśni. Należy je wybrać spośród umieszczonych

w śpiewnikach liturgicznych tak, aby dzieci poznały bogactwo pieśni kościelnych.

3. Należy dbać o to, by strój dzieci był godny i skromny. Warto upowszechniać praktykę ujednoliconego stroju dla dzieci pierwszokomunijnych. Powinien on odpowiadać powadze uroczystości, aby nie koncentrować uwagi na ubiorze.
4. Uroczystość Pierwszej Komunii powinna odbyć się w niedzielę, która jest pamiątką zmartwychwstania Chrystusa, najstarszym i pierwszym dniem świątecznym Kościoła, podstawą i rdzeniem całego roku liturgicznego. Niewłaściwą praktyką jest organizowanie Uroczystości Pierwszej Komunii w Wielki Czwartek czy w Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa.
5. Przebieg uroczystości pierwszokomunijnej powinien być następujący:
 1. zgromadzenie się dzieci z rodzicami,
 2. powitanie dzieci przez proboszcza, pokropienie wodą święconą, błogosławieństwo rodziców dla swoich dzieci, prośba rodziców o udzielenie Komunii św. dzieciom,
 3. procesja do kościoła,
 4. Msza św.,
 5. po błogosławieństwie mszalnym podziękowanie dzieci za przygotowanie do pierwszej Komunii św.
6. Msza św., podczas której dzieci przyjmą po raz pierwszy Komunię św., powinna być godna i uroczysta, ale pozbawiona zbędnych komentarzy. Nie wolno w jej przebiegu zmieniać niczego, na co nie zezwalają przepisy liturgiczne.

Ze względu na znaczenie Słowa Bożego dobrą praktyką jest odczytywanie tekstów

liturgii słowa (czytań, psalmu responsoryjnego) przez rodziców. Dzieciom można powierzać inne czynności liturgiczne jak np. podawanie wezwań modlitwy powszechnej czy procesję z darami.

1. W parafii powinna znajdować się księga, w której zapisuje się imiona i nazwiska dzieci przystępujących po raz pierwszy do Komunii św.
2. Przyjęcia z okazji Uroczystości Pierwszej Komunii powinny być poprzedzone i zakończone wspólną modlitwą. Uznając zwyczaj obdarowywania dzieci prezentami, należy jak najwcześniej uświadamiać im istotę Komunii św., źródło prawdziwej radości, jakim jest przyjęcie Pana Jezusa. Należy dołożyć starań, by kwestie materialne nie przystąpiły wartości duchowych oraz istoty przeżywanej uroczystości.

Okres mistagogii

1. Należy zachęcać dzieci i rodziców do uczestnictwa w nabożeństwach Białego Tygodnia, których celem jest pogłębienie i umacnianie duchowych owoców rozpoczętego życia eucharystycznego. Parafia powinna umożliwić dzieciom udział w Eucharystii każdego dnia.
2. Podczas kazań w czasie Białego Tygodnia warto podjąć następujące tematy:
 1. dziękczynienie po przyjęciu Komunii św.,
 2. z Najświętszą Maryją Panną modlimy się za matki,
 3. ze św. Józefem modlimy się za ojców,
 4. wspierając misjonarzy, troszczymy się o rozkrzewianie miłości do eucharystycznego Jezusa,

5. pierwsze piątki miesiąca.
3. Należy pielęgnować zwyczaj udawania się w pielgrzymce do sanktuariów maryjnych lub Świętych Pańskich.
4. Należy uroczyście obchodzić rocznicę Pierwszej Komunii jako uwielbienie i dziękczynienie za sakrament pokuty i pojednania oraz Komunię św., co ma stanowić impuls do dalszego rozwoju i pogłębiania życia sakramentalnego. Przed uroczystością rocznicową wypada zorganizować spotkanie przygotowujące.

Wczesna Komunia św.

1. Parafie mogą zorganizować przygotowanie dzieci w młodszym wieku do przystąpienia do sakramentalnej spowiedzi i Komunii św., powinno ono obejmować przygotowanie intelektualne oraz duchowe dostosowane do wieku dzieci.